«Ἐγώ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή»
(Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
πνεῦμά ἐστι
καὶ ζωή ἐστι»
(Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ΄. | Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Φεβρουαρίου 1937 | Ἀριθ. 1276

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΛΛΑΣΣΕΙ ΣΥΝΕΧΩΣ

Δὲν εἰξεύρεις τί θὰ σοῦ βγάλῃ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα. Πολὺ περισσότερον δὲν γνωρίζεις, τί θὰ σοῦ παρουσιάσῃ ἡ αὐριανὴ ἑβδομὰς ἢ ὁ ἑπόμενος μὴν καὶ τὸ ἐπακολουθοῦν ἔτος. Εἶνε τόσον ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τόσον εὔκολα δύνανται νὰ σημειωθοῦν εἰς τὴν ζωὴν ἑνὸς ἑκάστου μεταβολαὶ ἀλλεπάλληλοι καὶ ριζικαί, ὥστε πολὺ ὀρθῶς παρέβαλαν τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν πρὸς ταξείδιον, μάλιστα δὲ πρὸς θαλάσσιον ταξείδιον. Ὅταν τὸ τραῖνον τρέχῃ, κάθησαι ἴσως ἀναπαυτικὰ εἰς κάποιον ἀνάκλιντρόν του. Καὶ φαίνεσαι σχεδὸν ἀκίνητος. Τὸ περιβάλλον σου ὅμως ἀλλάσσει διαρκῶς. Καὶ ἕως ὅτου ἀνοιγοκλείσῃς τὰ μάτια σου, ἔχεις μετατοπισθῆ ἀλλεπαλλήλως ἀπὸ διάφορα σημεῖα εἰς ἄλλα, εἰς τὰ ὁποῖα πάλιν δὲν προφθάνεις οὔτε ἕνα λεπτὸν νὰ ἐγκατασταθῇς. Αἱ εἰκόνες, τὰς ὁποίας τριγύρω συλλαμβάνουν τὰ μάτια σου, ἀλλάσσουν συνεχῶς ὡς νὰ ἐξετυλίσσετο κάποια κινηματογραφικὴ ταινία. Καὶ θὰ ἐνόμιζες, πῶς τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας σου ξεφεύγει διαρκῶς, χωρὶς νὰ σοῦ εἶνε δυνατὸν νὰ ἁρπαχθῇς ἀπὸ κάπου καὶ νὰ κρατηθῇς ἔστω καὶ δι᾽ ὀλίγα λεπτὰ ἀπὸ πουθενά. Φαντάσου νὰ ταξειδεύῃς καὶ εἰς θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ νερὸν ἀνανεώνεται διαρκῶς. Ἐὰν εἰς μίαν στιγμὴν εὑρίσκεσο μόνος κυκλωμένος ἀπὸ τὰ κύματα, χωρὶς νὰ ἠμπορῇς νὰ κυβερνήσῃς τὸ πλοῖον, ἢ καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὸ βουτηγμένος καὶ γυμνὸς εἰς τὴν ἀπέραντον θάλασσαν, τότε ἀκριβῶς θ᾽ ἀντελαμβάνεσο εἰς ποῖον ἀσταθές, ὀλισθηρὸν καὶ διαρκῶς διαφεῦγον περιβάλλον εὑρίσκεσαι.

Αὐτή, ἀναγνῶστά μου, εἶνε ἡ ζωή σου. Φεύγει διαρκῶς. Σᾶν τὸ ποτάμι, τοῦ ὁποίου τὸ νερὸν πάντοτε ἀνανεώνεται καὶ μέσα εἰς τὸ ὁποῖον σὺ ὡς ἐλαφρὸν ξύλον σύρεσαι πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ· πότε εἰς αὐτὴν τὴν πλευρὰν καὶ πότε εἰς τὴν ἄλλην· πότε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐπάνω θεατὸς ἀπὸ ὅλους καὶ πότε καλυπτόμενος ἀπὸ ὁρμητικόν τι ρεῦμα· πότε σταματῶν εἰς κάποιαν γωνίαν, ὅπου πρὸς στιγμὴν τὸ στρέφον ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ σὲ ἀπωθεῖ, καὶ πότε παρασυρόμενος ἐκ νέου πρὸς τὰ κάτω, διὰ νὰ μὴ εἰξεύρῃς ποῦ πάλιν θὰ ξανασταθῇς..... Αὐτὴ εἶνε ἡ ζωή μας. Πραγματικῶς δὲν εἰξεύρομεν, τί θὰ γεννήσῃ καὶ τί θὰ παρουσιάσῃ δι᾽ ἡμᾶς «ἡ ἐπιοῦσα», ἡ αὐριανὴ ἡμέρα. Πολὺ περισσότερον δὲν εἰξεύρομεν, ποῦ καὶ πῶς θὰ εὑρεθῶμεν μετὰ ἕνα μῆνα, μετὰ ἓν ἔτος, μετὰ μίαν δεκαετηρίδα. Ἆρά γε θὰ ζῶμεν, ἢ μήπως χορτάρια θὰ εἶνε φυτρωμένα εἰς τὸν τάφον μας καλύπτοντα καὶ αὐτὰ τὰ ἴχνη, τὰ ὁποῖα ἡ ἀξίνη τοῦ νεκροθάπτου ἐσημείωσε σαφῶς, ὅταν ἤνοιξε τὸ ἔδαφος διὰ νὰ καλυφθῇ εἰς αὐτὸ τὸ σῶμά μας;

Καὶ ὕστερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἀσθενὴς καὶ πραγματικῶς ἀκατάστατος ἄνθρωπος νὰ καυχᾶται. Ποία ἀνοησία! Νὰ τεντώνῃ τὸ ἀνάστημά του καὶ νὰ προβάλλῃ τὸ ὕψος του. Ποία μωρία! Ἀνόητον ἄχυρον! Δὲν ἀντελήφθης λοιπὸν ἀκόμη, ὅτι τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατάκεισαι, γλιστρᾷ καὶ διαρκῶς σὺ μετακινεῖσαι ἐπ᾽ αὐτοῦ, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃς, ποῦ θὰ σταθῇς καὶ ἐάν ποτε θὰ σταθῇς; Δὲν ἐκατάλαβες λοιπόν, ὅτι πραγματικῶς περιβάλλεσαι ὑπὸ σκότους καὶ δὲν γνωρίζεις, τί ἠμπορεῖ νὰ σὲ εὕρῃ ἀπὸ τὴν μίαν ἕως εἰς τὴν ἄλλην στιγμήν; «Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον», φωνάζει ὁ σοφὸς Σολομῶν· «οὐ γὰρ γινώσκεις, τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα».

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΣΩΜΑΤΙΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΥΣ

1. Παρατήρησις γενική. Ὅτι ὑπάρχουσιν ὁμοιότητες μεταξὺ τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ὀργανισμῶν τῶν ζώων, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. Ἐφ᾽ ὅσον δὲν εἴμεθα καθαρῶς πνευματικὰ ὄντα, ἀλλὰ φέρομεν σωματικὸν ὀργανισμὸν διατελοῦντα ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῶσι καὶ οἱ ὀργανισμοὶ τῶν κτηνῶν, εἶνε πολὺ φυσικὸν νὰ παρατηρῶνται αἱ ὁμοιότητες αὗται καὶ μᾶλλον θὰ προεκάλει κατάπληξιν καὶ ἀπορίαν, ἐὰν αἱ ὁμοιότητες αὗται δὲν ὑφίσταντο. Οὕτω τὰ φαινόμενα τῆς θρέψεως, τῆς πέψεως, τῆς ἀναπνοῆς, τῆς κυκλοφορίας, τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς γεννήσεως εἶνε ἀνάλογα καὶ παρόμοια παρά τε τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς κτήνεσιν. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ φυσικοῦ κόσμου τροφοδοτοῦνται καὶ ἀναπνέουσιν ἄνθρωπος καὶ κτήνη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τοῦ αἵματος, τῶν ὀστῶν, τῆς σαρκὸς καὶ τῶν νεύρων φυσικὸν εἶνε νὰ παρουσιάζῃ ταῦτα ἔχοντα συναφῆ καὶ συγγε-

νῆ τὴν σύστασίν των. Καὶ ἡ ἐν γένει κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν τῶν θηλαστικῶν. Ἑπόμενον διὰ τοῦτο εἶνε νὰ παρουσιάζῃ ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ὄργανα ὁμόλογα πρὸς τὰ ὄργανα τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν κτηνῶν. Ἀλλὰ τὸ ὁμόλογον τῶν ὀργάνων τούτων, ὡς παρετηρήσαμεν ἀλλαχοῦ, δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἀπ' ἀλλήλων καταγωγὴν τούτων(1).

2. Τὰ ὑποτυπώδη ὄργανα. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰ ὑποτυπώδη ὄργανα θὰ εἴχομεν νὰ παρατηρήσωμεν γενικῶς, ὅτι ὑπερβάλλεται καὶ παραγνωρίζεται ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ σημασία αὐτῶν. Οὕτω καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τοὺς Νικολαΐδην καὶ Δοντᾶν(2) ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτυπωδῶν ὀργάνων παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀναβιβάζεται εἰς 200, εἶνε ἱκανὸν νὰ πιστοποιήσῃ μετὰ πόσης προκαταλήψεως ἠρευνήθη καὶ ἐξητάσθη ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός, ὥστε σχεδὸν εἰς πᾶν ὄργανον αὐτοῦ ν' ἀποκαλυφθῇ ἡ σφραγὶς τοῦ ὑποτυπώδους. Ὄργανα, τῶν ὁποίων ἀγνοοῦμεν τὴν χρησιμότητα ἢ τὰ ὁποῖα ἔπαιξαν πρωτεύοντα ρόλον ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἡμῶν κατὰ τὴν ἐμβρυϊκὴν περίοδον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, κατατάσσονται μεταξὺ τῶν ὑποτυπωδῶν. Πλεῖστα δὲ ἄλλα, τὰ ὁποῖα καὶ ὡς ὑποτυπώδη ἐὰν ἐξελαμβάνοντο, θὰ ἠδύναντο τὸ πολὺ νὰ μαρτυρήσουν ἐξέλιξιν περιωρισμένην, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ εἴδους σημειωθεῖσαν, χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς κοινῆς καταγωγῆς ἀνθρώπου καὶ κτηνῶν(3).

---

(1) Ἴδε Γενικὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἐξελίξεως.

(2) Μν. ἔργα σελ. 216 καὶ 619.

(3) Ειδικώτερον θὰ εἴχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι πολλαὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Νικολαΐδου καὶ Δοντᾶ ἀπαριθμουμένων περιπτώσεων παρουσιάζονται ἄνευ σοβαρᾶς τινος σημασιας διὰ τὰς ἐξελικτικὰς προϋποθέσεις αὐτῶν. Οὕτω μεταξὺ τῶν ὑποτυπωδῶν ὀργάνων καταλέγουσιν οἱ μνημονευθέντες τοὺς μῦς τοῦ ὠτός, οἵτινες ἔνθεν μὲν κινοῦσι σύμπαν τὸ οὖς, ἔνθεν δὲ μέρη αὐτοῦ. Ἀλλ' ὀλίγοι ἄνθρωποι δύνανται νὰ κινῶσι τὰ ὦτα αὐτῶν. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τούτους εἰς τὴν εὐκινησίαν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις κατέστησε περιττὴν τὴν κίνησιν τῶν ὤτων, ἐξ οὗ καὶ ἠτρόφησαν οἱ μύες οὗτοι παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐνῷ εἰς πλεῖστα τῶν θηλαστικῶν οἱ μῦς οὗτοι εὕρηνται ἐν ἐνεργείᾳ (Ρ. Νικολαΐδου ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 213, Σ Δοντᾶ ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 616). Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶνε ἀκριβής, διατί τότε μόνον μεταξὺ «τινων πιθήκων οἱ μύες οὗτοι ὑπελείφθησαν τὴν διάπλασιν», οὐχὶ δὲ παρὰ πᾶσι τούτοις, ἀφοῦ πάντες ἔχουσι τὴν εὐκινησίαν τῆς κεφαλῆς;

Ἕτερον ὑποτυπῶδες ὄργανον εἶνε τὸ ἐπί τινων ἑρπετῶν καὶ ἀμφιβίων καὶ πτηνῶν ἀπαντώμενον τρίτον βλέφαρον, ὅπερ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς πιθήκοις εἶνε ὑπολελειμμένον τὴν διάπλασιν καὶ ὑπάρχει ὡς μηνοειδὴς πτυχὴ τοῦ ἐπιπεφυκότος κατὰ τὸν ἔσω κανθὸν καὶ ἔξωθεν τῆς ἐγκανθίδος. Ἀλλ' ἐὰν πράγματι ἡ μηνοειδὴς αὕτη πτυχὴ ἀποτελῇ ὑποτυπῶδες ὄργανον, τότε ὁ ἄνθρωπος καὶ οἱ πίθηκοι παρουσιάζονται συνδεόμενοι πρὸς τὰ ἑρπετά, ἀμφίβια καὶ πτηνὰ διὰ δεσμῶν ἀμεσωτέρας καταγωγῆς, παρ' ὅσον θὰ παρουσίαζον τὴν καταγωγὴν ταύτην τὰ ἐξελικτικὰ θεωρήματα. Διότι ἀφοῦ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως οὐδέποτε ἡ φύσις κληροδοτεῖ εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς ὄργανα ἄχρηστα εἰς αὐτούς, δὲν ἐξηγεῖται, πῶς τὸ τρίτον βλέφαρον ἀχρηστευθὲν ἤδη, ἀφ' ὅτου οἱ κατὰ τοὺς ἐξελικτικοὺς πρόγονοι ἡμῶν ἤρχισαν ἀπομακρυνόμενοι τοῦ τύπου τῶν πτηνῶν, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ παρ' ἡμῖν καὶ μέχρι σήμερον διατηρηθὲν ὡς ἄχρηστον ὄργανον εἰς τοὺς μεταξὺ πτηνῶν καὶ ἀνθρώπου μεσάζοντας ὀργανισμοὺς ἐπὶ ἑκατομμύρια ἔτη. Δεδομένου ὅμως, ὅτι ἡ μηνοειδὴς αὕτη πτυχὴ παρουσιάζεται περισσότερον ἀνεπτυγμένη μεταξὺ τῶν αἰθιόπων καὶ τινων ἄλλων κατωτέρων φυλῶν, παρὰ ταῖς ὁποίαις φέρει ἐν τῷ ἰστῷ αὐτῆς χόνδρινον πέταλον, διατί νὰ μὴ ἐκλάβωμεν ταύτην ὡς ὄργανον, τοῦ ὁποίου ὁ προορισμὸς μὲν παραμένει εἰσέτι ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς, ἡ λειτουργία δὲ ἐκδηλοῦται ὑπὸ ὡρισμένας κλιματολογικὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ καθίσταται ἀρτία;

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

ΑΙ ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΘΥΣΙΑΙ

Ἄλλο εἶδος θυσιῶν, ποὺ ὡρίσθη νὰ γίνεται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ἦσαν αἱ περὶ ἁμαρτίας θυσίαι. Ὡς πρὸς τὰς θυσίας αὐτὰς δύο πράγματα ἀξιοπαρατήρητα προβάλλουν εὐθὺς ἀμέσως. Πρῶτον, ὅτι αἱ θυσίαι αὐταὶ ἐπροσφέροντο δι' ἁμαρτίας ποὺ ἐγίνοντο ἀκουσίως, δηλαδὴ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ κανεὶς ἢ καὶ ἀπὸ ἄγνοιαν. Γιατί, ὅπως θὰ ἴδωμεν, ἡ ἐν γνώσει παράβασις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐτιμωρεῖτο πολὺ αὐστηρά. Καὶ εἰς τὰς περιστάσεις, ὅπου ὄχι ἀπὸ ἀδυναμίαν καὶ συναρπαγήν, ἀλλὰ μὲ συμμετοχὴν ἐλευθέραν τῆς θελήσεως ἐγίνετο ἡ παράβασις, ἐπεφυλάσσετο ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν, δηλαδὴ ὁ διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατος.

Δεύτερον αἱ θυσίαι αὐταὶ ἦσαν ἄλλαις ὅταν ἐπροσφέροντο διὰ τὸν ἀρχιερέα ἢ διὰ τὴν συναγωγὴν ὁλόκληρον, δηλαδὴ διὰ παράβασιν, ποὺ χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἔπραξαν ἡ συναγωγὴ ἢ ὁ ἀρχιερεύς· καὶ ἄλλαις ὅταν ὁ παραβάτης ἦταν ἕνας ἁπλοῦς ἄρχων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἢ ἕνας ἰδιώτης. Ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ἡ συναγωγὴ ἔπρεπε νὰ προσφέρουν ἕνα μόσχον ὁλόκληρον, ἐνῷ ὁ ὁποιοσδήποτε ἄρχοντας ἢ ἰδιώτης ἦτο ἀρκετὸν νὰ προσφέρῃ ἕνα τράγον. Μὲ ἄλλα λόγια, τοῦ ἀρχιερέως ἡ παράβασις ἦταν βαρειά, πολὺ βαρειά. Τόσον βαρειά, ὅσον καὶ ἡ παράβασις ἑνὸς ἔθνους ὁλοκλήρου, ποὺ τὴν ἔκαμαν ὅλοι μαζὺ οἱ πολῖται του. Ἔτσι εἶνε. Τὸ ὅτι εἶσαι τόσον ὑψηλὰ καὶ σοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τόσην ἐξουσίαν καὶ σὲ περιέβαλε μὲ τέτοιαν τιμὴν καὶ καλεῖ ὅλους νὰ σὲ σέβωνται, αὐτὰ ὅλα σοῦ ἐπιβάλλουν καὶ βαρείας ὑποχρεώσεις, ἱερωμένε μου, ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦσαι. Εἶσαι ὑψηλὰ γιὰ νὰ στέκεσαι καὶ ὑψηλά. Εἶσαι τιμημένος γιὰ νὰ συμπεριφέρεσαι καὶ τιμημένα. Κάθε πρᾶξίς σου πρέπει νὰ εἶνε ἀξία τοῦ ὑψηλοῦ ἀξιώματός σου. Καὶ πρέπει ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἀξιώματός σου, ἀλλὰ πρὸ παντὸς καὶ μάλιστα μὲ τὸν ἱεροπρεπῆ βίον σου νὰ γίνεσαι σεβαστὸς καὶ ἀξιόλογος μεταξὺ τοῦ ποιμνίου σου. Εἰξεύρω καλὰ πῶς τὸ ποίμνιον ἐπικρίνει μερικαῖς φοραῖς καὶ τὰ ἄθωα μὲν ἀλλὰ ἀπρόσεκτα φερσίματά σου· πῶς ἐξογκώνει πταίσματα, ποὺ θὰ ἐπερνοῦσαν ἀπαρατήρητα, ἐὰν δὲν εἶχες τὸ ἱερατικὸν ἢ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα. Ἔτσι εἶνε. Καὶ ὁ Θεός, βλέπεις, διαφορετικὰ κρίνει τὴν παράβασιν ἑνὸς ἰδιώτου, καὶ διαφορετικὰ τὴν παράβασιν ἑνὸς ἀρχιερέως. Τὸν ἀρχιερέα καὶ ὁ Θεὸς τὸν κρίνει αὐστηρά. Γιατί αὐτός, ἀκόμη καὶ μὲ τὴν παραμικράν του παράβασιν, θὰ γίνῃ παράδειγμα κακὸν εἰς λαὸν ὁλόκληρον· αὐτὸς μὲ τὴν παρακίνησιν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ παραδείγματος θὰ συμπαρασύρῃ πολὺ περισσοτέρους εἰς τὸ κακὸν παρὰ ἕνας ἁπλοῦς ἰδιώτης, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἰδιώτης αὐτὸς διέπραξε τὸ πειὸ μεγάλο ἔγκλημα.

Μὴ μοῦ εἴπῃς: Ἐπὶ τέλους ἄνθρωπος εἶμαι καὶ ἐγώ. Πρὸ τοῦ νὰ ἐκστομίσῃς ἕνα τέτοιον λόγον, θυμήσου, εἰς ποῖον βαθμὸν σὲ σέβονται καὶ πῶς σὲ τιμοῦν οἱ Χριστιανοί σου. Γονατίζουν ἐμπρός σου. Σοῦ φιλοῦν τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατα. Ζητοῦν τὰς εὐλογίας σου. Καὶ σοῦ ἀποδίδουν σεβασμὸν τέτοιον, ποὺ ἁρμόζει ὄχι εἰς ἐπίγειον ἄνθρωπον, ἀλλ᾽ εἰς οὐράνιον πολίτην, καὶ εἰς ἀπεσταλμένον τοῦ Θεοῦ, ποὺ δὲν ζῇ εἰς τὴν γῆν ἀλλ᾽ εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅταν λοιπὸν δέχεσαι τῆς τιμαῖς αὐταῖς, ποὺ ἀνήκουν εἰς ὑπεράνθρωπον, πῶς θὰ μοῦ εἴπῃς ὕστερα, ὅτι ἄνθρωπος εἶμαι καὶ ἐγώ; Ναί, ἄνθρωπος εἶσαι. Ἀλλ᾽ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ γίνεται ὄχι μόνον ἅγιος, ἀλλά, καθὼς εἰξεύρεις καλά, γίνεται καὶ κατὰ χάριν θεός. Αὐτοῦ λοιπόν, ποὺ βρίσκεσαι, ἀντιπροσωπεύεις τὸν Θεόν. Κατάλαβέ το καλά. Κατάλαβέ το ὄχι μόνον, ὅταν σὲ τιμοῦν καὶ ὅταν ζητῇς τὸν σεβασμὸν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ κατάλαβέ το πρὸ παντός, ὅταν πρόκηται νὰ ἐκτελῇς τὰ καθήκοντά σου καὶ νὰ προβάλλῃς τὸν ἑαυτόν σου παράδειγμα ἁγιότητος ἀξιομίμητον εἰς τοὺς Χριστιανούς σου. Κατάλαβέ το καλά, διότι διαφορετικά, ὅταν δώσῃς εἰς τὸ ποίμνιόν σου νὰ νοιώσῃ, ὅτι καὶ σὺ εἶσαι ἕνας κοινὸς ἄνθρωπος σὰν τοὺς πολλούς· ὅτι μακρὰν ἀπέχεις ἀπὸ τὸ νὰ εἶσαι ἀναγεννημένος καὶ ἁγιασμένος ἄνθρωπος, τότε πολὺ γρήγορα τὸ ποίμνιον θὰ σὲ περιφρονήσῃ. Καὶ ὅσον ὑψηλότερα σὲ ἀνεβάζει τὸ ἀξίωμά σου, τόσον χαμηλότερα θὰ σὲ ρίπτῃ εἰς τὴν ἐκτίμησίν τους ἡ ἀναξία τοῦ ἀξιώματος τούτου συμπεριφορά σου.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. *Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.*

Ἦτο δὲ ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν Φαρισαίων, ὀνομαζόμενος Νικόδημος, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.

2) Ὁ διάλογος μετὰ τοῦ Νικοδήμου (γ΄ 1—21).

«Ἕνδεκα συνδιαλέξεις τοῦ Ἰησοῦ ἀναφέρονται ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Ὁ πρῶτος ἐκ τούτων ἄρχεται ἤδη» (Bengel). *Οὗτος ἀποτελεῖ ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τεμαχίων τῆς Κ. Δ. Ἡ πνευματικότης τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναγεννήσεως ὡς ἀπαραίτητος ὅρος πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν προνομίων καὶ ἀμοιβῶν του ἐκτίθενται ἄνευ περιστροφῶν καὶ μετὰ δυνάμεως. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐμφανίζει ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μέγαν ἠθικὸν διδάσκαλον, ἀποσταλέντα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα φωτίσῃ αὐτὸν καὶ ἀποκαλύψῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ζήτημα ἐτέθη, πόθεν ὁ Ἰωάννης ἐπληροφορήθη τὴν συνδιάλεξιν ταύτην. Τὸ ὅτι ὁ Κύριος ἀνεκοίνωσεν αὐτήν, ἐθεωρήθη ὡς οὐχὶ ἀρκούντως πιθανόν. Δὲν εἶνε ὅμως ἀπίθανον ὁ Ἰωάννης νὰ ἦτο παρὼν κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ νὰ ἤκουσε τὸν διάλογον. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ εἰς τὸν Νικόδημον αὐτόν, καίτοι καθ᾽ ἣν ἐποχὴν ὁ Ἰησοῦς διελέχθη πρὸς αὐτόν, δὲν κατενόει οὗτος ἐπαρκῶς οὐδὲ ἦτο εἰς θέσιν νὰ συγκρατήσῃ τὰ λεγόμενα, μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ὁ Παράκλητος ὑπ[ε]μνησε ταῦτα (Ἰωάν. ιδ΄ 26).*

Ἦν δὲ ἄνθρωπος. *Ὁ δὲ μεταβατικός. Ἡ ὅλη φράσις ὑπαινίττεται πιθανῶς, ὅτι ὁ Νικόδημος ἀνῆκεν εἰς τὰ ἐν β΄ 23 ἀναφερόμενα πρόσωπα. «Ἑτοιμότερος ὁ Νικόδημος περὶ τὸ πιστεύειν ἐστί» (Κύριλλος), «καὶ νῦν διέκειτο περὶ τὸν Χριστὸν» εὐμενῶς, καίτοι «οὐχ ὡς ἐχρῆν, οὐδὲ μετὰ διανοίας τῆς προσηκούσης, ἀλλ᾽ ἔτι ὑπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς κατείχετο ἀσθενείας» (Χρυσόστ.).*

ἐκ τῶν Φαρισαίων. *Ἀναφέρει τὴν τάξιν, εἰς ἣν ἀνῆκε, πρὸ τοῦ νὰ δηλώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὑποδηλοῖ διὰ τούτου, ὅτι ὁ Νικόδημος κατείχετο ὑπὸ τῶν περὶ Μεσίου ἐθνικιστικῶν προκαταλήψεων τοῦ Ἰσραήλ, αἵτινες παρὰ τοῖς Φαρισαίοις εἶχον τοὺς φανατικωτέρους ἐκπροσώπους.*

Νικόδημος. *Καίπερ Ἑλληνικὸν τὸ ὄνομα, δὲν ἦτο ἀσύνηθες καὶ παρ᾽ Ἰουδαίοις. Μνημονεύεται τρὶς ἐν τῷ τετάρτῳ Εὐαγγελίῳ (πρβλ. καὶ ζ΄ 50, ιθ΄ 39), οὐδαμοῦ ὅμως τῶν συνοπτικῶν. Ἐπὶ τῆς φράσεως Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ πρβλ. α΄ 6.*

ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. *Ὡς ὑποδηλοῦται καὶ ἐν ζ΄ 50, ἦτο μέλος τοῦ συνεδρίου. Κατὰ τὸ Λουκ. κγ΄ 13 ἐκαλοῦντο οὕτω τὰ λαϊκὰ μέλη τοῦ συνεδρίου κατ᾽ ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς συμμετέχοντας αὐτοῦ.*

2. *Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ραββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ.*

Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ τοῦ εἶπε· Διδάσκαλε, εἰξεύρομεν, ὅτι ἦλθες ἀπὸ τὸν Θεὸν διδάσκαλος· διότι κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάνῃ τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα κάνεις σύ, ἐὰν δὲν εἶνε ὁ Θεὸς μαζύ του.

ἦλθε πρὸς αὐτόν. *Ὁ Νικόδημος εἶχε διακρίνει ἐν τῷ Ἰησοῦ προσωπικότητα ἔκτακτον, ὡς μέλος δὲ τοῦ συνεδρίου ὢν ἐν γνώσει τῆς ἀπαντήσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωάννης εἶχε δώσει εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ συνεδρίου, ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ, μήπως ὁ Ἰησοῦς ἦτο πράγματι ὁ Μεσίας.*

νυκτός. *«Δεδοικὼς ἐν ἡμέρᾳ τοῦτο ποιῆσαι» (Χρυσόστ.), «αἰδοῖ δὲ οὐκ ἀγαθῇ νικώμενος, δόξης τε ἅμα τῆς ἐν ἀνθρώποις οὐ περιορῶν» (Κύριλ.). «Ἐφοβεῖτο γὰρ ἐλθεῖν φανερῶς διὰ τὴν ὑποψίαν τῶν Ἰουδαίων, ἀποστρεφομένων τοὺς προσιόντας αὐτῷ» (Ζιγαβ.). Ἀξιοσημείωτον ἐν τούτοις, ὅτι «οὐδέποτε ὑπάρχει καιρός, καθ᾽ ὃν ὁ Χριστὸς δὲν δέχεται τοὺς εἰς αὐτὸν ἐρχομένους»* (Bengel).

Ραββί. *Ὀνομάζει αὐτὸν εἰλικρινῶς διδάσκαλον, διότι, ὡς εὐθὺς ἐξηγεῖ, «ᾤετο, ὅτι προφήτης ἐστίν, ἀπὸ Θεοῦ πεμφθεὶς εἰς τὸ διδάσκειν αὐτούς» (Ζιγ.). Ἐννοεῖται, ὅτι ἀποδίδων τὸν τίτλον τοῦτον εἰς τὸν Ἰησοῦν δὲν συνυπενόει, ὅτι ἀνεγνώριζεν αὐτὸν καὶ ὡς Μεσίαν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον καὶ ὡς Θεόν, ἀλλ᾽ «ἔτι ἀνθρωπίνην ἔχει περὶ αὐτοῦ διάνοιαν καὶ ὡς περὶ προφήτου διαλέγεται, οὐδὲν μέγα ἀπὸ τῶν σημείων φανταζόμενος» (Χρυσόστ.). «Ὡς ἀνθρώπῳ πρόσεισι γυμνῷ» (Κύριλ.). «Διδάσκαλον εἶναι Ἰησοῦν ἔχοντα Θεὸν μεθ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ οὐ Θεὸν εἶναι ἐνόμιζεν ὡς αἱ αὐτοῦ λέξεις σημαίνουσιν εἰπόντος, ὅτι «Ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος» (Ὠριγ.).*

οἴδαμεν. *Ὁ πληθυντ. ὑποδηλοῖ ὅτι ὁ Νικόδημος ἐξέφραζεν ἤδη οὐ μόνον τὸ προσωπικόν του φρόνημα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδέαν ἄλλων συναδέλφων του.*

ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος. *Ἦλθες διδάσκαλος διαπεπιστευμένος καὶ ἐντεταλμένος καὶ ἐξουσιοδοτημένος ἀπὸ τὸν Θεόν. «Τί οὖν νυκτὸς ἔρχῃ καὶ λανθάνων πρὸς*

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΙ ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΔΙΑΛΥΤΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Ἀδιάλυτον ὥρισε τὸν γάμον ἀπ' ἀρχῆς ὁ Δημιουργός, ὅταν ἔφερεν εἰς τὴν ζωὴν τὸ ζεῦγος τῶν πρωτοπλάστων. Καὶ ἀδιάλυτον ἀνεκήρυξεν αὐτὸν ὁ τέλειος καὶ μόνος ἁρμόδιος Νομοθέτης, ὅταν ἔδωκε τὸν περίφημον ἐκεῖνον νόμον: «ὃ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω». Τὸν νόμον δὲ τοῦτον τοῦ ἀδιαλύτου γάμου ἀνεπτύξαμεν εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα.

Ἀλλ' εὐθὺς μόλις οἱ Φαρισαῖοι ἤκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου τὸν θεῖον τοῦτον νόμον, ἀμέσως ἐξεδήλωσαν τὴν διάθεσίν των νὰ τὸν βεβηλώσουν. Διετύπωσαν τὴν ἀντίρρησιν καὶ ἔνστασιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐπαναλαμβάνουν σήμερον ὅσοι Χριστιανοὶ τὰς αὐτὰς τρέφουν διαθέσεις: Διατί ὁ Μωϋσῆς, εἶπαν οἱ Φαρισαῖοι, ὥρισεν εἰς τὸν νόμον διάταξιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἄνδρα νὰ δώσῃ ἔγγραφον χωρισμοῦ εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ νὰ τὴν ἀποδιώξῃ; Καὶ διατί—λέγουν σήμερον οἱ ὁμοίως πρὸς ἐκείνους σκεπτόμενοι περὶ τοῦ γάμου—οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν νεωτέρων κρατῶν ἐπιτρέπουν διὰ πᾶσαν αἰτίαν τὰ διαζύγια;

Ἡ δὲ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου εἰς τὰς ἀντιρρήσεις αὐτὰς εἶναι αὕτη: «Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως» (Ματθ. 19, 8).

Ἡ σκληροκαρδία, ἡ σκληρότης καὶ ἡ ὠμότης ἀνθρώπων, ποὺ δὲν ἐδίσταζαν νὰ φθάσουν καὶ εἰς ἐγκλήματα, ἦτο ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ νομοθέτης ἔκαμε τότε οἰκονομίαν καὶ συγκατάβασιν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ χειροτέρου. Ἐὰν ὁ Μωϋσῆς ἠνάγκαζε διὰ τοῦ νόμου τὸν Ἰουδαῖον (λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος) νὰ κατέχῃ τὴν γυναῖκά του, καίτοι τὴν ἐμίσησε, θὰ τὴν ἔσφαζεν ὁ μισῶν· διότι τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων. Ἐφ' ὅσον αὐτοί—προσθέτει—δὲν ἐλυποῦντο τὰ παιδιά των καὶ ἐφόνευαν τοὺς προφήτας καὶ ἔχυναν τὸ αἷμα σὰν νερό, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἐλυποῦντο τὰς γυναῖκας. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ὁ νόμος αὐτός. Ἦτο ὁ προσωρινός, ὁ ἐπιζητῶν νὰ προλάβῃ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἐγκλημάτων ἐκ μέρους ἀνθρώπων σκληρῶν καὶ ἀνυποτάκτων. Ὁ ἀπ' ἀρχῆς νόμος, ὁ ἀνανεωθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος, εἶναι ὁ ὁρίσας ἀδιάλυτον τὸν γάμον.

«Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν». Ἰδοὺ ὁ θεόφραστος χαρακτηρισμὸς τῶν διαζυγίων καὶ τῶν περὶ αὐτῶν νόμων. Καρπὸς καὶ συνέπεια τῆς σκληροκαρδίας, τῆς ἀπειθοῦς καὶ μὴ ὑποτασσομένης εἰς τὸν θεῖον νόμον καρδίας, εἶναι οἱ νόμοι οἱ μετὰ τόσης εὐκολίας διαλύοντες τὸν γάμον καὶ πολλαπλασιάζοντες τὰ διαζύγια. Διότι εἰς τὸν ἕνα μόνον λόγον, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ὥρισεν ἱκανὸν νὰ λύσῃ τὸν γάμον, προσέθεσαν πλῆθος ἄλλων, εἰς τρόπον ὥστε τὸ διαζύγιον νὰ γίνῃ κοινὴ δικαστικὴ ὑπόθεσις, ποὺ δὲν παρέχει ἄλλην τινὰ δυσκολίαν, εἰ μὴ μόνον τὰς κοινὰς εἰς ὅλας τὰς δίκας διατυπώσεις καὶ δαπάνας. Εἰς μερικὰ δὲ Κράτη καὶ αἱ διατυπώσεις αὐταὶ ἔχουν ἁπλοποιηθῆ τόσον πολύ, ὥστε ὁ περίφημος ἄγγλος συγγραφεὺς Τσέστερτον πολὺ ὀρθῶς εἶπεν ὅτι, «ἐὰν κάθε συμβόλαιον ἐμπορικῆς φύσεως ἐλύετο μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν λύεται σήμερον τὸ συζυγικὸν συμβόλαιον, αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς τὸν κόσμον θὰ κατέπιπτον ἀμέσως εἰς ἀφάνταστον χάος». Εἴτε διότι οἱ νόμοι οὗτοι περὶ διαζυγίου θεσπίζονται σύμφωνα μὲ τοὺς πόθους λαῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ πλειοψηφίαν εἶναι ἀνυπότακτοι εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, εἴτε διότι οἱ νόμοι πολλάκις συντάσσονται κατὰ τὰς ἀντιλήψεις καὶ διαθέσεις τῶν θεσπιζόντων αὐτούς, αἱ ἀντιλήψεις δὲ αὐταὶ εἶναι πολλάκις ἀντιχριστιανικαί, τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς νόμους των ἔκαμαν ὅ,τι καὶ ὁ ἀδαής, ὁ παρεμβαίνων νὰ διορθώσῃ τοῦ καλλιτέχνου τὸ ἀριστούργημα καὶ μεταβάλλων αὐτὸ εἰς τερατούργημα. Ἐπενέβησαν εἰς τὴν περὶ γάμου θείαν νομοθεσίαν καὶ κατώρθωσαν μὲ τὴν νομοθεσίαν τῆς ἰδικῆς των ἀρεσκείας νὰ χωρίζουν «ὃ ὁ Θεὸς συνέζευξε», νὰ ἐπαναφέρουν τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν εἰς τὴν προχριστιανικὴν κατάστασιν τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ἐναλλαγῆς συζύγων, ἄρα δὲ εἰς τὴν εὐσχημον ἀνηθικότητα.

Ἀλλ' ὅσοι καὶ ἂν θεσπίζωνται νόμοι ἀνθρώπινοι, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἔχουν καὶ τὴν δύναμιν νὰ καταργήσουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Διευκολύνουν μὲν ἀνθρώπους, ποὺ θέλουν νὰ παραβοῦν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠμποροῦν ὅμως νὰ τὸν ἀκυρώσουν. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ μένει, διὰ νὰ εἶναι ὁ αἰώνιος ἠθικὸς κῶδιξ τῶν Χριστιανῶν, ποὺ θέλουν νὰ εἶναι πραγματικοὶ τοιοῦτοι· μένει, διὰ νὰ εἶναι εὐλογία εἰς τοὺς τηρητάς του καὶ θεμέλιον ἀσφαλὲς τῶν οἰκογενειῶν των· μένει, διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, διότι ὅταν παρέλθῃ ὁ σημερινὸς κόσμος μὲ τοὺς νόμους του καὶ τοὺς νομοθέτας του, μοναδικὸς νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ κριθῶμεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, θὰ εἶναι ὁ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ νόμος λοιπὸν αὐτὸς καὶ οἱ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ συνταχθέντες ἱεροὶ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας δὲν γνωρίζουν ἄλλην αἰτίαν διαζυγίου, παρεκτὸς τῆς μιᾶς αἰτίας, τῆς ἀνηθικότητος, ἡ ὁποία δημιουργεῖ ἠθικὸν θάνατον. Διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἐκ μέρους συζύγου ἐπιβουλὴ κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, καὶ αὐτὴ ἡ παραφροσύνη καὶ πᾶσα σοβαρὰ ἀσθένεια δὲν ἰσχύει νὰ διαλύσῃ τὸν γάμον. Ἀποτελεῖ μόνον λόγον προσκαίρου χωρισμοῦ, μέχρις ὅτου τὸ ἕτερον μέλος σωφρονήσῃ, ἢ θεραπευθῇ, ἢ ἀποθάνῃ. Ἐφ' ὅσον ὁ γάμος κατὰ τὸν νόμον τοῦ Δημιουργοῦ δημιουργεῖ ἀδιάσπαστον καὶ εἰς ἓν σῶμα ἑνότητα· καὶ ἐφ' ὅσον τὴν ἑνότητα ταύτην δὲν διέσπασε θάνατος φυσικὸς ἢ ἠθικός, πᾶσα ἄλλη αἰτία δημιουργεῖ εἰς τὸ σῶμα τοῦτο ἕνα μέλος νοσοῦν, τὸ ὁποῖον τὸ ἄλλο μέλος πρέπει νὰ ἀνεχθῇ καὶ νὰ περιθάλψῃ μέχρι θεραπείας του, ὄχι ὅμως καὶ αἰτίαν διαζυγίου.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν μίαν ἔνστασιν κατὰ τοῦ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου.

τὸν τὰ τοῦ Θεοῦ λέγοντα;.... Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, οὐδὲ διήλεγξεν αὐτόν. Κάλαμον γὰρ συντετριμμένον οὐ κατεάξει, φησίν» (Χρυσ.).

οὐδεὶς γάρ.... *Ἐσυλλογίζετο ὁ Νικόδημος, ὀρθῶς φρονῶν, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐνεργούμενα θαύματα ἐμαρτύρουν τὴν θείαν του ἀποστολήν. Καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος συχνάκις ἀνεφέρετο εἰς τὰ ἔργα του, ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἀπὸ Θεοῦ ἀποστολῆς Του (ι' 25, 37, 38, ιδ' 11, ιε' 24).*

ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. *Ὁ Νικόδημος δὲν εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς πίστεως τοῦ Ναθαναήλ. «Ἐπεὶ προφήτην αὐτὸν ᾤετο, ἀκολούθως ὑπελάμβανεν ὅτι οὐκ ἐξ οἰκείας δυνάμεως ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ» (Ζιγαβ.).*

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. τῆς Ἀπόκρεω, Ματθ. κε΄ 31—46).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 88.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. Ἀπόκρεω, Α΄ Κορ. η΄ 8—θ΄ 2).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 504.

ΟΜΙΛΙΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Τὸ σκάνδαλον, ἰδοὺ τὸ μέγα ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον καταδικάζει εἰς τὴν σημερινήν του περικοπὴν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ὑπῆρχον εἰς τὴν Κόρινθον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ποὺ ἔγραφε τὴν πρώτην πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν του, πολλοὶ χριστιανοί. Δὲν εἶχαν ὅμως ὅλοι τὴν αὐτὴν γνῶσιν καὶ τὴν αὐτὴν πίστιν. Ἄλλοι, στερεωμένοι εἰς τὴν πίστιν καὶ μὲ φωτισμένην τὴν συνείδησιν, δὲν ἔδιδαν σημασίαν εἰς τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων. Ἤξευραν ὅτι δὲν εἶνε θεοὶ τὰ εἴδωλα καὶ δὲν ἔχουν καμμίαν θρησκευτικὴν σημασίαν αἱ θυσίαι ποὺ προσέφερον εἰς αὐτὰ οἱ εἰδωλολάτραι. Ἄρα δὲν εἶνε ἁμαρτία νὰ τρώγῃ ὁ χριστιανὸς ἀπὸ τὰ κρέατα τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἔτρωγαν ἐλευθέρως. Ἄλλοι ὅμως ἦσαν ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν. Δὲν εἶχαν κατανοήσει ἀκόμη τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐπίστευαν ὅτι ἀλλάσσει τὴν θρησκείαν του ἐκεῖνος ποὺ τρώγει εἰδωλόθυτα. Ἁμαρτίαν τὸ ἐθεώρουν μεγάλην καὶ τρομεράν. Ὅταν, λοιπὸν ἔβλεπαν ἄλλους χριστιανούς, ποὺ ἦσαν παλαιότεροι εἰς τὴν πίστιν καὶ ἤξευραν καλλίτερα τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, νὰ τρώγουν ἐλευθέρως τὰ εἰδωλόθυτα, ἐσκανδαλίζοντο, ἐταράσσετο ἡ συνείδησίς των, ἐξανίστατο ἡ ψυχή των. «Αὐτοὶ γνωρίζουν καλλίτερα ἀπὸ ἡμᾶς, ἔλεγαν μέσα των. Πῶς τότε τὸ κάμνουν αὐτό; Διατί κάθηνται εἰς τὰ θυσιαστήρια τῶν εἰδώλων καὶ τρώγουν τὰ κρέατα τῶν θυσιῶν; Ἕνα ἀπὸ τὰ δύο λοιπὸν συμβαίνει· ἢ δὲν πιστεύουν, ἢ εὔκολα συμβιβάζεται ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὴν εἰδωλολατρείαν. Τὸ ἴδιον εἶνε νὰ εἶνε κανεὶς χριστιανὸς καὶ εἰδωλολάτρης».

Ὁ κίνδυνος λοιπὸν μέγας, ἡ ζημία ἀνεπανόρθωτος. Ἐκλονίζοντο οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὴν πίστιν. Καὶ ὑπῆρχε φόβος νὰ γυρίσουν ὀπίσω εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν! Σπεύδει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ἀφίνει κραυγὴν διαμαρτυρίας καὶ λέγει πρὸς τοὺς τρώγοντας τὰ εἰδωλόθυτα· «Ἀδελφοί, τί κάμνετε; Ἐλεύθεροι βέβαια εἶσθε νὰ φάγετε ἀπὸ τὰ κρέατα αὐτά. Ἀλλὰ δὲν βλέπετε τί σκάνδαλον δημιουργεῖται; Δὲν σκέπτεσθε τὸ κακὸν ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν διαγωγήν σας αὐτήν; Δὲν λογαριάζετε τὴν ζημίαν ποὺ ὑφίστανται οἱ ἀδελφοί σας; Ταλαίπωροι! Ἐδῶ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων, καὶ σεῖς δι᾿ ὀλίγον φαγητὸν τοὺς ρίπτετε πάλιν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν; Εἶνε μεγάλη ἡ ἁμαρτία σας· τρομερὰ ἡ εὐθύνη τῆς πράξεώς σας! Δὲν ἁμαρτάνετε εἰς τοὺς ἀδελφούς. Εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἴδιον ἁμαρτάνετε, ὅστις ἐσταυρώθη ὑπὲρ αὐτῶν». Καὶ διὰ νὰ ἀντιληφθοῦν βαθύτερα τὸ βάρος τοῦ σκανδάλου, προσθέτει· «εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω». Ποτέ, ποτὲ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ„

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα
πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

δὲν θὰ φάγω κρέας, ἐφ᾿ ὅσον αὐτὸ σκανδαλίζει καὶ ζημιώνει τὸν ἀδελφόν μου. Μὲ ἄλλους λόγους· προτιμῶ καὶ νὰ ἀποθάνω ἀκόμη, παρὰ νὰ σκανδαλίσω τὸν ἀδελφόν μου.

Καὶ ἔτσι εἶνε. Τὸ σκάνδαλον δὲν εἶνε πλημμέλημα. Εἶνε ἁμάρτημα θανάσιμον. Εἶνε ἔγκλημα μέγα. Ἀνώτερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν φόνον. Διότι τὸ σκάνδαλον κλονίζει τὴν πίστιν. Ἀνοίγει τὸν δρόμον τῆς ἁμαρτίας. Σπρώχνει πρὸς τὴν ἀσέβειαν. Ταράσσει συνειδήσεις. Φονεύει ψυχάς, τὰς ὁποίας ἐξηγόρασεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ τίμιον Αἷμά Του. Ὄχι, λοιπόν. Δὲν ὁρίζομεν τὸν ἑαυτόν μας. Δὲν εἰμποροῦμεν νὰ ζῶμεν ὅπως θέλομεν. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συμπεριφερώμεθα ὅπως μᾶς ἀρέσει. Τὸ φαγητόν μας, τὸ φόρεμά μας, οἱ λόγοι μας, ἡ στάσις μας, τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον θὰ καθήσωμεν, τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον θὰ συναντήσωμεν, ὅλα μας γενικῶς πρέπει νὰ εἶνε ἀσκανδάλιστα. Ἐλεύθεροι βέβαια εἴμεθα νὰ κάμωμεν ὅ,τι θέλομεν. Ὅταν ὅμως ὁ ἄλλος σκανδαλίζεται, δὲν εἴμεθα ἐλεύθεροι. Δὲν ἔχομεν μόνον δικαιώματα. Ἔχομεν καὶ καθήκοντα. Καὶ τὸ καθῆκον τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον κράζει μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Πρόσεχε, μήπως ἡ ἐλευθερία σου γίνεται πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον εἰς τὸν πλησίον σου. Πρόσεχε σὺ ὁ θρησκευτικός, ὁ ζηλωτής, ὁ θεολόγος, ὁ ἱερωμένος, μήπως ἡ διαγωγή σου εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ βλάπτῃ τὸν ἀσθενῆ χριστιανόν, νὰ ψυχραίνῃ τὸν ζῆλόν του, νὰ κλονίζῃ τὴν πίστιν του, νὰ τὸν ἀποχωρίζῃ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ καθῆκον ἐπιβάλλει περιορισμούς, καὶ στερήσεις, καὶ θυσίας ἀκόμη. Διὰ ν᾿ ἀποφύγωμεν τὸ σκάνδαλον, πρέπει νὰ δεχώμεθα εὐχαρίστως πάντα περιορισμὸν καὶ πᾶσαν θυσίαν, χάριν τῆς ὠφελείας τοῦ πλησίον μας.

2.—Ἀλλ᾿ ὑπάρχει καὶ ἄλλος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον εἶνε ἀνάγκη νὰ θυσιάζωμεν πολλάκις τὰ δικαιώματά μας. Ἐξάγεται ἀπὸ τοὺς λόγους ποὺ προσθέτει εἰς τὸ τέλος τῆς σημερινῆς του περικοπῆς ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τί λέγει; «Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ». Ὑπῆρχαν τότε καὶ ψευδαπόστολοι, οἱ ὁποῖοι ἐφθόνουν καὶ ἐμίσουν τὸν Παῦλον. Τὸν κατηγόρουν ὅτι δὲν ἦτο γνήσιος Ἀπόστολος καὶ ἐζήτουν ἀφορμὰς διὰ νὰ τὸν κατακρίνουν. Ἀλλ᾿ ὁ Παῦλος δὲν ἔδιδεν ἀφορμάς. Ἐθυσίαζε καὶ τὰ νόμιμα δικαιώματά του, διὰ νὰ ἀποστομώσῃ τοὺς κατηγόρους του, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε πραγματικὸς τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολος. Αὐτὸ τονίζει εἰς τοὺς Κορινθίους διὰ τῶν ἀνωτέρω λόγων του. Εἶμαι ἀπόστολος, λέγει, γνήσιος καὶ πραγματικός, ὅπως καὶ οἱ δώδεκα, διότι καὶ ἐγὼ εἶδα τὸν Κύριον, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι. Ἀλλ᾿ ἂν δι᾿ ἄλλους δὲν εἶμαι ἀπόστολος, διὰ σᾶς τοὺς Κορινθίους εἶμαι. Εἶμαι, διότι

ἐγὼ σᾶς ἐδίδαξα τὴν ἀλήθειαν καὶ σᾶς ἔκαμα χριστιανούς. Εἶσθε, λοιπόν, τὸ ἔργον μου. Εἶσθε τὸ ποίμνιόν μου. Ἔχω δικαιώματα ἐπάνω σας. Καὶ ὅμως! Τὰ ἀπηρνήθην ὅλα. Δὲν ἐζήτησα τὴν βοήθειάν σας. Δὲν ἐδέχθην τὴν συνδρομήν σας. Δὲν ἔφαγον τὸν ἄρτον σας. Δὲν σᾶς ἐπεβάρυνα εἰς τὸ παραμικρόν. Εἶχα δικαίωμα νὰ τὸ κάμω. Καὶ καθῆκον εἴχατε σεῖς νὰ τὸ πράξετε. Δὲν τὸ ἐδέχθην ὅμως. Διατί; Διὰ τὴν ὠφέλειάν σας τὴν πνευματικήν. Διὰ νὰ μὴ σᾶς σκανδαλίσω. Διὰ νὰ μὴ δώσω ἀφορμὴν εἰς τοὺς φιλοκατηγόρους νὰ μὲ κατηγοροῦν καὶ ἀναστατώνουν τὴν συνείδησίν σας. Διὰ νὰ βεβαιώνετε σεῖς καὶ νὰ μαρτυρῆτε, ὅτι ζῆλος ἀποστολικὸς καὶ ἀγάπη θερμὴ μὲ κινεῖ εἰς ὅλας τὰς πράξεις τοῦ ἀποστολικοῦ μου ἔργου. Καὶ πράγματι, οἱ Κορίνθιοι ἦσαν τὸ καύχημα τοῦ Παύλου, οἱ θερμότεροι κήρυκες τῆς ἀποστολικῆς του αὐτοθυσίας.

Λοιπόν, ἂς μᾶς κατηγοροῦν οἱ ἀντίθετοι. Ἂς μᾶς κατακρίνουν οἱ ἀσεβεῖς. Ἂς μᾶς σχολιάζουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Ἀρκεῖ ἡμεῖς νὰ μὴ τοὺς δίδωμεν ἀφορμὴν καὶ ὅπλα ἐπικρίσεως καὶ κατακραυγῆς. Διότι, ὅταν ἡ διαγωγή μας εἶνε ἀντιχριστιανικὴ καὶ τὰ ἔργα μας πονηρὰ καὶ ἡ ζωή μας καθαρὰ ὑποκρισία, τότε εὐλόγως καὶ δικαίως μᾶς ἐπικρίνουν. Ἂν ὅμως εἴμεθα ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι· ἂν μάλιστα θυσιάζωμεν καὶ αὐτὰ τὰ νόμιμα δικαιώματά μας, διὰ νὰ προλάβωμεν ἐπικρίσεις καὶ κατηγορίας, ἂς μένωμεν ἥσυχοι. Αἱ κατηγορίαι τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ μᾶς βλάψουν. Ἡ ἀλήθεια θὰ φανερωθῇ καὶ τὸ φῶς τῆς ἀρετῆς μας θὰ λάμψῃ. Θὰ παρουσιασθοῦν ἄλλοι εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι, ὅπως διὰ τὸν Παῦλον οἱ Κορίνθιοι, νὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἀλήθειαν, νὰ ὁμολογήσουν τὴν πίστιν μας, νὰ βεβαιώσουν τὴν χριστιανικήν μας διαγωγήν. Δὲν ὑπάρχουν μόνον ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ φίλοι αὐτῆς. Αὐτοὶ θὰ γίνουν μάρτυρες ὑπερασπίσεως τῆς εὐσεβείας μας καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μόνον αὐταπάρνησις καὶ αὐτοθυσία χρειάζεται διὰ νὰ θριαμβεύωμεν ἔμπροσθεν ὅλων, ὅπως ἐθριάμβευσε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΜΕΡΙΚΑ ΥΠΗΚΟΑ ΠΑΙΔΙΑ

Εἴπαμε προτήτερα, ὅτι τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς καλοὺς γονεῖς των. Αὐτὸ εἶνε διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Εὐτυχῶς δέ, ὑπάρχουν πάντοτε παιδιὰ ποὺ ἔχουν μεγάλο σεβασμὸ εἰς τοὺς γονεῖς των. Εἰς τὸ βιβλίο τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἁγία Γραφή, διαβάζουμε τὴν ἱστορία πολλῶν καλῶν παιδιῶν, ποὺ εἶνε παράδειγμα σεβασμοῦ καὶ ὑπακοῆς εἰς τοὺς γονεῖς των. Ἕνα τέτοιο μεγάλο παράδειγμα ἦταν τὴν παληὰ ἐποχὴ ὁ Ἰσαάκ. Ὁ Ἰσαὰκ ἦταν τὸ μονάκριβο παιδὶ τοῦ Ἀβραάμ, ποὺ ἦτο μεγάλος ἄνθρωπος καὶ φίλος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἀβραὰμ ἀγαποῦσε ὑπερβολικὰ τὸ παιδί του, τὸν Ἰσαάκ· ὄχι μόνον διότι ἦταν τὸ μονάκριβο παιδί του, ἀλλὰ περισσότερο διότι ὁ Ἰσαὰκ ἔδειχνεν ἕνα ἐξαιρετικὸ σεβασμὸ καὶ ὑπακοὴ καὶ ἀγάπη εἰς τοὺς γονεῖς του. Πόσο δὲ σεβασμὸ καὶ ὑπακοὴ εἶχε στὸν πατέρα του, ἐφάνηκε καθαρὰ σὲ μία περίστασι.

Καθὼς ξεύρετε, διὰ νὰ δοκιμάσῃ ὁ Θεὸς τὴν πίστι τοῦ Ἀβραάμ, τὸν διέταξε μία ἡμέρα καὶ τοῦ εἶπε·

—Πάρε τὸ μονάκριβο παιδί σου, τὸν ἀγαπημένο σου Ἰσαάκ, καὶ φέρε τον σ᾽ ἕνα βουνὸ ποὺ θὰ σοῦ δείξω. Ἐκεῖ θέλω νὰ τὸν σφάξῃς καὶ νὰ τὸν κάμῃς θυσία εἰς Ἐμένα!

Ὁ καϋμένος ὁ Ἀβραὰμ τὸ ἄκουσε αὐτὸ μὲ μεγάλη λύπη. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ συνήθιζε πάντοτε νὰ κάνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δι᾽ αὐτὸ ἀμέσως ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὴ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Ἐπῆρε λοιπὸν μαζῇ του ἕνα πρωῒ τὸν Ἰσαὰκ καὶ ἐπῆγε εἰς ἕνα μακρυνὸ βουνό. Ἐκεῖ ἑτοιμάσθηκε νὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του. Ὁ Ἰσαὰκ ἐκατάλαβε τί θὰ ἔκανε ὁ πατέρας του. Μολαταῦτα δὲν ἔκαμε ἀντίστασι, οὔτε τὸ ἔβαλε στὰ πόδια νὰ φύγῃ· οὔτε εἶπε πικρὸ λόγο στὸν πατέρα του. Ἀλλὰ παρεδόθη σὰν ἀρνάκι ἥμερο καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὸν θάνατον ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀγαπημένου του πατέρα. Ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμή, παρουσιάσθηκε ἄγγελος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἄφηκε τὸν Ἀβραὰμ νὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του.

Εἰς αὐτὴ λοιπὸν τὴν περίστασι βλέπουμε πόσον σεβασμὸ καὶ πόση ὑπακοὴ εἶχε ὁ Ἰσαὰκ εἰς τὸν πατέρα του. Θὰ ἐσκέφθη μέσα του·

—Ὁ πατέρας μου μὲ ἀγαπᾷ καὶ ξεύρει τί κάνει. Ἐγὼ πρέπει νὰ ὑπακούσω καὶ νὰ μὴ φέρω καμμία ἀντίστασι.

Ἔτσι ἐσκέπτετο πάντοτε ὁ Ἰσαὰκ καὶ δι᾽ αὐτὸ πάντοτε ἔκανε ὑπακοὴ εἰς ὅσα τοῦ ἔλεγαν οἱ γονεῖς του. Καὶ μὲ τὴ διαγωγή του αὐτὴ ἔγινε παράδειγμα καλὸ εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ ὅλου τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅλοι γνωρίζουν τὸ ὄνομα τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ὅλοι τὸν θαυμάζουν καὶ τὸν ἐπαινοῦν διὰ τὴν ὑπακοὴ ποὺ εἶχε στὸν πατέρα του.

Ἀλλ᾽ ἔχουμε καὶ ἕνα ἄλλο παιδὶ ἕνα χαριτωμένο καὶ ἅγιο παιδὶ ποὺ κατοικοῦσε στὴ Ναζαρέτ. Καὶ αὐτὸ εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰξεύρετε βέβαια, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔγινε ἄνθρωπος διὰ νὰ μᾶς σώσῃ. Ἐγεννήθηκε λοιπὸν σὰν παιδάκι καὶ σιγὰ—σιγὰ ἐμεγάλωνε, ὅπως μεγαλώνουν ὅλα τὰ παιδιά. Ἀπ᾽ τὴν ἀρχὴ ἔδειξε ὅτι αὐτὸς πράγματι εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν ἦταν δώδεκα ἐτῶν, ἤξευρε πολλὰ πράγματα καὶ ἦταν ἕνα ἅγιο παιδί, ποὺ δὲν εἶχε φανῆ στὸν κόσμο τέτοιο παιδί. Μολαταῦτα ὁ Χριστός μας, ἐνῷ εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἔδειχνε σὰν παιδάκι μία ἐξαιρετικὴ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ καὶ ὑπακοὴ εἰς τὴν μητέρα του, τὴν Παναγία, καὶ εἰς τὸν προστάτη του Ἰωσήφ, ποὺ τὸν εἶχε σὰν πατέρα. Νὰ τί λέει ἕνα ποίημα διὰ τὸν Χριστὸν καὶ διὰ τὴν ἁγίαν μητέρα του·

> *«Καὶ τὴν ἀγάπαγες πολὺ ὡσὰν καλὴ μητέρα*
> *καὶ ἤσουνα ὑπάκοος εἰς τὸν θετὸν πατέρα».*

Ἔκανε τέτοια ὑπακοὴ εἰς τὴν μητέρα του καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὥστε ποτὲ δὲν τοὺς ἐστενοχωροῦσε, ποτὲ δὲν τοὺς ἐλυποῦσε. Πάντοτε ἦτο πρόθυμος νὰ τοὺς ὑπακούῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ κάθε παραγγελία των. Ἦταν ἀληθινὰ ἕνα χαριτωμένο παιδάκι, ποὺ ὅλοι τὸ εἶχαν στὴν καρδιά των.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριος ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἔδειξε σὰν παιδάκι τέτοια ὑπακοὴ εἰς τὴν μητέρα του καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ, πῶς τολμᾷς ἐσὺ νὰ μὴ σέβεσαι καὶ νὰ μὴν ὑπακούῃς εἰς τοὺς γονεῖς σου; Καὶ πῶς θὰ ἔχῃς τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας, ὅταν δὲν ἀκολουθῇς τὸ ἰδικό Του καλὸ παράδειγμα; Σκέψου τα αὐτὰ καλά, καὶ κάμε τὴν καλὴ ἀπόφασι. Ἀπὸ τώρα, ἀπ᾽ αὐτὴ τὴ στιγμή, κάμε τὴν ἀπόφασι νὰ μὴ παρακούῃς πλέον καὶ νὰ μὴ πικραίνῃς τοὺς γονεῖς σου. Κάμε τὴν ἀπόφασι νὰ τοὺς σέβεσαι πάντοτε καὶ νὰ τοὺς ὑπακούῃς μὲ προθυμία, ὅπως τοὺς ὑπήκουε ὁ καλὸς ἐκεῖνος Ἰσαὰκ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

ΔΙΔΑΧΗ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἀρετῆς.

Αἱ μὲν ἀρεταί, ὅταν τὰς ἀποκτήσωμεν δι' ἐπιμελοῦς ἀσκήσεως, γίνονται πλέον κτήματά μας, καὶ οὔτε θέλουν νὰ μᾶς ἀφήσουν, ὅταν μοχθοῦμεν ἐπὶ τῆς γῆς (ἐκτὸς ἐὰν θεληματικῶς καὶ διὰ τῆς βίας ἡμεῖς τὰς ἀποδιώξωμεν ἀντικαθιστῶντες αὐτὰς μὲ κακίας)· καὶ ὅταν προχωροῦμεν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν, τρέχουν πρὶν ἀπὸ ἡμᾶς καὶ συνδέουν τοὺς κατόχους των μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ λάμπουν αἰωνίως κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ δὲ πλοῦτος καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ περιφανὴς θέσις καὶ ἡ ἡδονικὴ ζωὴ καὶ ὅλος ὁ τοιοῦτος ὄχλος, ποὺ αὐξάνει κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν μας, οὔτε μᾶς συνώδευε κατὰ τὴν ὥραν τῆς γεννήσεώς μας, οὔτε παρηκολούθησε κανένα κατὰ τὸν θάνατόν του. Ἀλλ' ὁ λόγος, ποὺ εἶπεν ὁ δίκαιος Ἰώβ, ἐφαρμόζει καὶ ἰσχύει διὰ πάντα ἄνθρωπον: «Γυμνός, εἶπεν, ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι» (1.21).

Ποῖον λοιπὸν σοῦ εἶναι ὠφελιμώτερον; Νὰ προτιμήσῃς τὴν πρόσκαιρον ζωὴν καὶ δι' αὐτῆς νὰ λάβῃς τὸν αἰώνιον θάνατον ἢ νὰ προτιμήσῃς τὴν κακοπάθειαν ποὺ ἔχει ἡ ἐξάσκησις τῆς ἀρετῆς, καὶ οὕτω νὰ χρησιμοποιήσῃς αὐτὴν ὡς μέσον διὰ νὰ κληρονομήσῃς τὴν αἰώνιον ζωήν;

(Μέγας Βασίλειος)

Ἡ στενὴ πύλη τῆς ἀρετῆς.

Ὀνομάζει στενὴν τὴν θύραν τῆς ἀρετῆς ὁ Κύριος, ὄχι διότι εἶναι ἐκ φύσεως στενή, ἀλλὰ διότι ἡ ἰδική μας διάθεσις, ποὺ κλίνει περισσότερον πρὸς τὴν ῥαθυμίαν, τὴν νομίζει στενήν. Τὴν ὠνόμασε στενήν, ὄχι διὰ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ αὐτήν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὸ πλάτος τῆς ἄλλης καὶ ἀφοῦ μάθωμεν καλῶς τὸ τέλος καὶ τὸ κατάντημα τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης, οὕτω προτιμήσωμεν αὐτήν.

(Χρυσόστομος)

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἐν τούτοις ἡ Βερενίκη ἐφαίνετο πράγματι ὡραία· δὲν εἶχε λόγον νὰ εἶναι δυσηρεστημένη διὰ τὴν ἐμφάνισίν της. Τὸ φόρεμά της ἦταν ἀπὸ λεπτότατο λευκὸ μετάξι, εἰς δὲ τὸ ἐπάνω μέρος ἐκαλύπτετο ἀπὸ μεγάλην ταινίαν ἀπὸ χρωματιστοὺς πολυτίμους λίθους, οἱ ὁποῖοι ἐσπινθηροβόλουν εἰς τὸ φῶς. Ἕνα ἐπανωφόρι ἐλαφροῦ χρώματος ἡλιοτροπίου, γαρνιρισμένον εἰς τὰ ἄκρα μὲ χρυσόν, ἔκλειεν εἰς τὰ πλάγια μὲ μίαν μεγάλην χρυσοποίκιλτον πόρπην. Εἰς τὰ χέρια της ἐφοροῦσε βραχιόλια σπανίας τέχνης. Εἰς τὸ κεφάλι της ὑπῆρχον κοσμήματα σπάνια. Κτύπημα ῥόπτρου ἀπὸ ἀργυροῦν μέταλλον ἠκούσθη ἔξω καὶ ἡ Βερενίκη μὲ ἐλαφρὰν κίνησιν ἀναμονῆς, ἐφώναξεν:

—Ἐμπρός!

Μία ἄλλη νεαρὰ δούλη, ὀνόματι Κατία, ἐμπῆκε εἰς τὸ δωμάτιον καὶ μὲ βαθεῖαν ὑπόκλισιν, ἀνέμενε τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσῃ.

—Τί νέα; ἠρώτησεν ἡ κυρία της μὲ ἀδημονίαν.

—Ὁ εὐγενὴς Μᾶρκος ἦτο εἰς τὸ Δικαστικὸν μέγαρον, ἀλλ' εἶπεν ὅτι θὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ, μόλις τελειώσουν αἱ δίκαι.

Ἡ Βερενίκη ἔπεσε πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπηλπισμένη.

—Καλά. Πήγαινε! εἶπεν εἰς τὴν δούλην. Πότε δικάζονται αὗται αἱ δίκαι; Βέβαια δὲν θὰ διαρκοῦν ὥρας. Μὲ ἀποφεύγει σκοπίμως. Ἀλλὰ πρέπει νὰ μὲ ἀγαπήσῃ, θὰ μὲ ἀγαπήσῃ. Καὶ παρετήρει τὸν ἑαυτόν της εἰς τὸν χαλύβδινον καθρέπτην. Ὁ αὐτοθαυμασμὸς αὐτὸς τὴν εὐχαρίστησε προφανῶς, διότι ἐχαμογέλασεν, ἐνῷ ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὴν σιγά, «Ναί, θὰ μὲ ἀγαπήσῃ».

Ἐνόμιζεν ὡς ἀδύνατον ὅτι ἡ Χριστιανὴ ἐκείνη κόρη θὰ ἦτο ἴση πρὸς αὐτήν, ὡς πρὸς τὴν καλλονήν, πολὺ δὲ περισσότερον ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν· καί, καθ' ὃν χρόνον ἐθαύμαζε τὸν ἑαυτόν της, αἴσθημα περιφρονήσεως πρὸς τὴν ταπεινῆς καταγωγῆς ἀντίπαλόν της τὴν κατέλαβεν.

Τόσον πολὺ παρετάθη ὁ καθρεπτισμὸς τῆς Βερενίκης, ὥστε ἡ ὑπηρέτρια, ὀλιγώτερον ἀπησχολημένη μὲ τὸ ζήτημα τῆς ὡραιότητος τῆς κυρίας της, εἶχεν ἐξαπλωθῆ ἐπάνω εἰς ἕνα δέρμα τίγρεως, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο κοντὰ εἰς τὸ ντιβάνι καὶ θωπεύουσα τὸ πρόσωπόν της εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ζώου εἶχε κοιμηθῆ. Ἕνα δυνατὸ κτύπημα τοῦ ἀργυροῦ ῥόπτρου ἀνετίναξε τὴν δούλην ἀπὸ τὸν ὕπνον της καὶ ἐξήγαγε τὴν Βερενίκην ἀπὸ τὰς σκέψεις της. Βιαστικὴ καὶ μὲ αὐθεντικὴν φωνὴν ἀνεφώνησε:

—Θὰ εἶναι ὁ Μᾶρκος! Πάρε αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπ' ἐδῶ, γρήγορα.

Ἡ δούλη ἔκρυψεν ἀμέσως τὰ καλλυντικὰ καὶ ἡ Βερενίκη ἐξηκολούθησε.

—Τώρα, πάρε τὴν βάρβιτόν σου καὶ ψάλε.

Ἡ δούλη ἐκάθησεν εἰς τὸ πάτωμα κοντὰ εἰς τὸν καναπέν, ἐπῆρε τὴν βάρβιτόν της καὶ ἤρχισε νὰ παίζῃ, ἐνῷ ἡ Βερενίκη ἐφώναξεν:

—Ἐμπρός, ἐμπρός!

Ἡ Κατία ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐμπῆκεν εἰς τὸ δωμάτιον λέγουσα:

—Ἡ κυρία Δακία.

Μὲ κίνησιν ἀνυπομονησίας καὶ ἀποστροφῆς ἡ Βερενίκη ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὸν καναπέν.

—Ἡ Δακία! Ἐμπρός, σήκω ἐπάνω, παιδί μου. Ἐνόμιζα ὅτι ἦτο ὁ Μᾶρκος. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ψάλῃς διὰ τὴν Δακίαν.

Καὶ ἡ σκηνοθεσία, ἡ ὁποία εἶχεν ἑτοιμασθῆ διὰ τὸν ἀγέρωχον Μᾶρκον, ἤλλαξεν ἀμέσως, διότι δὲν ἐχρειάζετο διὰ τὰ βλέμματα τῆς Δακίας, ἡ ὁποία δὲν εἶχε καὶ τόσην σπουδαιότητα διὰ τὴν Βερενίκην.

Ἡ νεαρὰ ἐκείνη καὶ ἐλαφρὰ γυναῖκα ἐμπῆκε μὲ χαμόγελο καὶ κατηυθύνθη πρὸς τὸ ντιβάνι, διὰ νὰ χαιρετήσῃ τὴν φίλην της.

—Ἄ, Βερενίκη μου!

—Καλῶς τὴ Δακία μου, ἀπήντησε μὲ νωχέλειαν ἡ Βερενίκη, τί συμβαίνει;

—Ὤ, εἶπεν ἡ Δακία, εἶμαι πολὺ στενοχωρημένη. Ἡ λέξις αὐτὴ συνωδεύθη ἀπὸ ἕνα χαμόγελο μεγάλης εὐχαριστήσεως, τὸ ὁποῖον δὲν συνεβιβάζετο μὲ τὰ λόγια της.

Ἡ Βερενίκη, ἡ ὁποία ἐγνώριζε τὰς πολλὰς ἀδυναμίας τῆς φίλης της, ἠρώτησεν, ὄχι καὶ μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον.

—Μήπως ἐπαίξατε καὶ ἐχάσατε πάλιν;

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Αἱ περὶ τῆς Ἐκκλησίας μας κρίσεις.

Ἡ Παγκόσμιος Ἕνωσις τῶν Κυριακῶν (Κατηχητικῶν) Σχολείων, δι' εἰδικοῦ φυλλαδίου της ἐγνωστοποίησε τὰς ἐπιτευχθείσας «προόδους ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀγωγῇ κατὰ τὸ 1936». Εἰς τοῦτο σημειώνει, γενικῶς μέν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων τούτων σήμερον εἶναι κατὰ ἓν ἑκατομμύριον ἀνώτερος τοῦ πρὸ τετραετίας, εἰδικῶς δὲ τὰς ἐν ἑκάστῃ ἠπείρῳ προόδους. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Εὐρώπην, σημειώνει ἰδιαιτέρως τὴν σημαντικὴν πρόοδον, ἡ ὁποία ἐπετεύχθη εἰς τὰς ἑξῆς ἑπτὰ χώρας: Εἰς τὰς Κάτω Χώρας οἱ μαθηταὶ ηὐξήθησαν ἀπὸ 250.000 εἰς 355,687, εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ἀπὸ 156,016 εἰς 231,217, εἰς τὴν Φινλανδίαν ἀπὸ 216,082 εἰς 254.838, εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν ἀπὸ 15,622 εἰς 28.500, εἰς τὴν Πολωνίαν ἀπὸ 1,500 εἰς 7,954 καὶ εἰς τὴν πρὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου Ἱσπανίαν ἀπὸ 3.806 εἰς 6.458. Εἰδικῶς διὰ τὴν χώραν μας γράφει: «Ἡ Ἑλλὰς παρουσιάζει κατὰ πολλοὺς τρόπους τὴν πλέον ἀξιοσύστατον ἔκθεσιν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναφέρει αὔξησιν τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς «Ζωῆς» ἀπὸ 9.333 εἰς 41.800, καθ' ὃν χρόνον τὸ σύνολον τῶν μαθητῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι Κατηχητικῶν Σχολείων ἔφθασεν εἰς 52,922». Καὶ προσθέτει: «Ἐὰν ἐπρόκειτο ἐν Ὄσλῳ (ὅπου συνῆλθε πέρυσι τὸ παγκόσμιον συνέδριον τῶν Κατηχ. Σχολείων) νὰ ἐπιδικασθῇ μία σημαία διὰ τὴν πόλιν, ποὺ ἔκαμε κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν τὴν μεγαλυτέραν πρόοδον εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, αὕτη θὰ ἐδίδετο εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν».

Ἐκ παραλλήλου ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Μαρβούργῳ Πανεπιστημίου M. Heiler, *ἐπιφανὴς θρησκειολόγος, εἰς τὸ προσφάτως ἐκδοθὲν (1936) ὀγκῶδες σύγγραμμά του* «Urkirche und Ostkirche» *(Ἡ πρώτη Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία) ὁμιλεῖ μετὰ πολλῆς συμπαθείας περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ σημειώνει καὶ δύο σοβαρωτάτας ἐλλείψεις τῆς σημερινῆς Ὀρθοδ. Ἐκκλησίας. Πρῶτον μὲν τὴν διὰ τῆς σιμωνίας βεβήλωσιν τῆς ἱερωσύνης· δεύτερον δέ, τὴν ἐν αὐτῇ κατάπτωσιν τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐξομολογήσεως θεσμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξομολόγησιν χαρακτηρίζει ὡς «πηγὴν τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου τῶν τε ἀτόμων καὶ τῆς Ἐκκλησίας καθόλου».*

Ὑποθέτομεν, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ προσέξωμεν πολὺ περισσότερον εἰς τὰς περὶ ἐλλείψεων ἐπικρίσεις, παρὰ εἰς τοὺς περὶ προόδων ἐπαίνους τῶν ξένων.

Αἱ μοναχαὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σωφρονιστηρίων.

Ἐγράφη ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης δι' ἐγγράφου του πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν γνωστοποιεῖ, ὅτι ἡ σωφρονιστικὴ τοῦ Κράτους μας νομοθεσία περιέλαβε καὶ διάταξιν περὶ χρησιμοποιήσεως γυναικῶν μοναχῶν εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν γυναικείων φυλακῶν. Διότι, ὡς τονίζει τὸ ἔγγραφον, εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου τὸ ἐσωτερικὸν προσωπικὸν τῶν γυναικείων φυλακῶν ἀποτελεῖται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ καλογραίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ πλέον κατάλληλοι διὰ τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν κρατουμένων γυναικῶν. Καὶ παρακαλεῖ νὰ μάθῃ, ἂν ἐκ τοῦ τάγματος τῶν καλογραιῶν δύνανται νὰ διατεθοῦν τοιαῦται. Δύο δὲ ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας ἐφημερίδας, ἐπικροτοῦσαι ἐκθύμως τὸ μέτρον τοῦτο, ζητοῦν νὰ ὑποδείξῃ ἡ Ἐκκλησία μοναχάς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς κύριον ἐφόδιον «τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ἀνάπτυξιν, ποὺ γνωρίζει καλὰ διατί ὑπάρχει ἡ θρησκεία»· νὰ ὑποδείξῃ «τὰς μορφωμένας ἐκείνας μοναχάς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἦσαν κατάλληλοι ν' ἀναλάβουν τὰ λεπτὰ καθήκοντα, ποὺ σκέπτεται νὰ τοὺς ἐμπιστευθῇ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης».

Πολὺ ὀρθά. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αἱ γυναικεῖαι φυλακαί, ὅπου αἱ μορφωμέναι μοναχαὶ θὰ ἠδύναντο νὰ προσφέρουν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας. Εἶναι καὶ τόσα ἄλλα ἱδρύματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ πόνος, ὁ σωματικὸς ἢ ὁ ἠθικός, καὶ ἡ κατάλληλος διαπαιδαγώγησις τῶν τροφίμων των ἀπαιτοῦν τὰς ὑπηρεσίας τῶν μοναχῶν. Καὶ τὰς προσφέρουν χιλιάδες γυναικῶν μοναχῶν εἰς πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, μοναχῶν τὰς ὁποίας στρατολογοῦν ὄχι μόνον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ καὶ ἄλλαι προτεσταντικαί. Ἀλλὰ ἐδῶ ποῦ θὰ εὑρεθοῦν αἱ μορφωμέναι μοναχαί; Ἐδῶ, ὅταν μία μορφωμένη κόρη ἐκδηλώσῃ ἁπλῶς διάθεσιν νὰ γίνῃ ἐν ἐπιγνώσει Χριστιανή, πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν θελήσῃ καὶ ὡς ἄγαμος, ὡς μοναχή, νὰ λάβῃ «τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ποὺ γνωρίζει καλὰ διατί ὑπάρχει ἡ θρησκεία», θὰ συναντήσῃ ἀνεκδιήγητον ἀντίδρασιν καὶ πίεσιν τοιαύτην, ἐκ μέρους τῶν ἐγγὺς αὐτῆς καὶ τῶν ἀπωτέρω, ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας της καὶ τῆς Κοινωνίας, ὥστε χρειάζεται ἀληθινὸς ἡρωϊσμὸς διὰ νὰ ὑπερισχύσῃ. Καὶ ἂν ὁ ἡρωϊσμὸς αὐτὸς ὑπάρξῃ, θὰ καταταχθῇ εἰς τὸ .... ἀνύπαρκτον τάγμα!

Χρειάζεται βεβαίως καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Κοινωνία καὶ ἐκείνους «οἷς δέδοται» παρὰ Θεοῦ νὰ προσφέρουν εἰς ἀμφοτέρας ἐν αὐταπαρνήσει, ἐλεύθεροι οἰκογενειακῶν βαρῶν, τὰς ὑπηρεσίας των. Ἀλλ' ὅταν καθιστῶμεν σχεδὸν ἀδύνατον τὴν ὕπαρξίν των, πῶς δυνάμεθα νὰ ζητῶμεν τὰς ὑπηρεσίας των;

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ"

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ

Τόμος Ε΄, ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ, Τμῆμα Α΄.

Ὁ τόμος οὗτος περιλαμβάνει τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ Μηνολογίου, ἤτοι ἰδιόμελα, δοξαστικά, ἀπολυτίκια κλπ. τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Αὐγούστου, Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν κλπ., εἰς πλήρη συλλογήν, περιλαμβάνουσαν καὶ ὅσα ἰδιόμελα δὲν ὑπάρχουν εἰς ἄλλας μουσικὰς ἐκδόσεις. Καὶ τὸν τόμον τοῦτον, ἀποτελούμενον ἐκ 445 πυκνοτάτων σελίδων, χαρακτηρίζει ἡ ἐπιμελὴς ἐκλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τῶν μουσικῶν κειμένων, ἡ σεμνότης καὶ εὐρυθμία τοῦ μέλους, ἡ ἐπιτυχὴς ἀπόδοσις τῶν νοημάτων καὶ ὁ κατὰ τὴν ἔννοιαν χωρισμὸς τῶν φράσεων, ἔτι δὲ ἡ μεθοδικὴ κατάταξις τῆς ὕλης καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκτύπωσις ἐπὶ ἀρίστου χάρτου.

Τιμᾶται ἄδετος δρ. 110, πανόδετος δρ. 130. Προστίθενται ταχ)κὰ Ἐσωτερικοῦ διὰ τὰ ἄδετα δρ. 13, διὰ τὰ πανόδετα δρ. 16. Ἐξωτερικοῦ, σχεδὸν τριπλάσια. Παραγγελίαι στέλλονται πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ζωῆς», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας (1).

«Θεία παιδαγωγία».

Εἰς προηγούμενον φύλλον, παραθέτοντες γνώμην τοῦ διασήμου συγχρόνου βιολόγου Ἀλεξ. Καρρέλ, ὅτι «ἡ ἰατρικὴ ἐπέτυχε κάθε ἄλλο παρὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὸν ἀνθρώπινον πόνον», ἐσημειώσαμεν ὅτι μένει πάντοτε ἀπόλυτος ἡ ἀνάγκη τῆς Θρησκείας, τοῦ ἀγαθοῦ Παρακλήτου, ὁ ὁποῖος ἐμπνέει εἰς τὸν Χριστιανὸν τὸν ἡρωϊσμὸν τῆς ὑπομονῆς. Ἀλλὰ τοῦτο πιστοποιεῖ σαφῶς καὶ ὁ παγκοσμίου φήμης χειρουργὸς Dr. Sauerbruch *(Ζάουερμπρούχ), κατέχων τὴν πρώτην καθηγητικὴν ἕδραν τῆς Ἰατρικῆς ἐν Γερμανίᾳ.*

«Ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἐξέλιξις τῆς Ἰατρικῆς, γράφει, κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν [Σημ. σχετ. ἐννοεῖ τὸν παρελθόντα 19ον αἰῶνα] ὑπῆρξε καταπληκτική. Ἀνατομική, Μικροβιολογία, ὀρροί, διαγνωστικὴ διὰ τῶν ἀκτίνων Ραῖντγκεν, ἀνώδυνοι ἐγχειρήσεις, ἰδοὺ αἱ μεγάλαι πρόοδοι αὐτῆς. Εἶναι μάταιον ὅμως νὰ νομίζωμεν, ὅτι θὰ ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωμεν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὑλιστικῆς ἐκείνης γνώσεως καὶ διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης τὴν τελικὴν τῶν πραγμάτων γνῶσιν, ἡ ὁποία εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ.... Πλήρης ἐνεργείας καὶ δράσεως καὶ περισσότερον ἀπὸ κάθε φιλοσοφικὴν γνῶσιν εἶναι ἐρριζωμένη εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς ἡ πίστις. Ἐν πρώτοις εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν κάθε πόνος καὶ κάθε θλῖψις, θεωρουμένη ὡς συμμετοχὴ εἰς τὸν πόνον καὶ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ, λαμβάνει ἀπολυτρωτικὸν χαρακτῆρα. Ὁ πόνος ἐν τῷ Χριστιανισμῷ θεωρεῖται θεία παιδαγωγία καὶ ἁγία ὄντως ἄσκησις, πρὸ πάντων δὲ ὡς μέσον καθάρσεως καὶ χριστιανικῆς μορφώσεως».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 7 Μαρτίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Τριάδος Πειραιῶς ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος ὁμιλῶν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5· Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Ναούσῃ· ἱεροδ. Χαρ. Δέδες ἐν Μυτιλήνῃ· ἱεροδ. Πάμφιλος Παπαγιάννης ἐν Καλάμαις· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ· Χαρ. Βασιλόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ· Λάζαρος Χατζηθέμελις ἐν Κύπρῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι